Səmalara açılan qapı...

Mülki aviasiyanın gələcək perspektivləri

Müasir dünyanın nəbzi yalnız yerüstü yollarda deyil, göyün mavi dərinliklərində də döyünür. Qitələri birləşdirən, xalqları yaxınlaşdıran, iqtisadiyyatları canlandıran bu gücün adı mülki aviasiyadır. Bir zamanlar yalnız xəyal edilən uçuşlar bu gün həyatımızın ayrılmaz parçasına çevrilib.

"Qanadlı əjdahalar"

18-ci əsrin sonları - 19-cu əsrin əvvəllərində rus, fransız, alman və Amerika mühəndisləri ilk uçan aparatların - "qanadlı əjdahalar" adlandırılan təyyarələrin müxtəlif modellərini hazırlayırdılar. Bununla da bəşəriyyətin tarixində təyyarə erası başladı. Dekabrın 7-si dünyada Beynəlxalq Mülki Aviasiya günü kimi qeyd olunur. Əlamətdar gün 6 dekabr 1996-cı ildə BMT Baş Assambleyası tərəfindən elan olunub.

Mülki Aviasiya Gününün bayram edilməsində məqsəd geniş ictimaiyyəti üzv dövlətlərin sosial və iqtisadi inkişafına mülki aviasiyanın töhfəsini artırmaq idi. Digər məqsəd BMT-nin xüsusi strukturu olan Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatının (İCAO) bəşəriyyətə xidmət edən yüksəksürətli qlobal nəqliyyat şəbəkəsinin yaradılması üzrə səylərin birləşdirilməsi sahəsində unikal rolu haqda məlumatlandırılmasından ibarətdir.

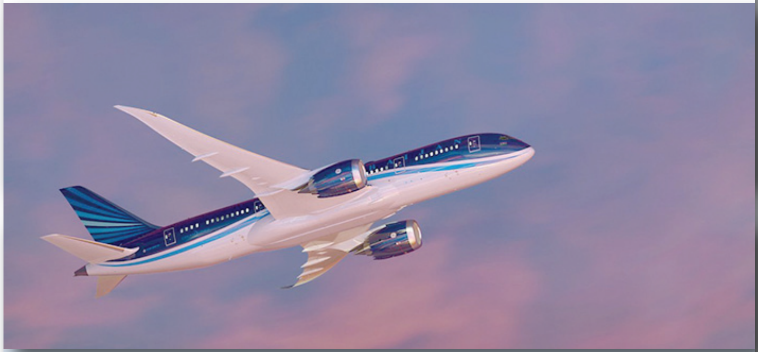

Texnologiya və məsuliyyətin vəhdəti

Mülki aviasiya sahəsinin ən vacib sütunu təhlükəsizlikdir. Hər bir uçuş minlərlə prosesin, yüzlərlə mütəxəssisin koordinasiyalı əməkdaşlığının nəticəsidir. Pilotların hazırlığı, mühəndislərin diqqəti, dispetçerlərin dəqiqliyi, hava limanı xidmətlərinin koordinasiyası - bunların hər biri uçuşun təhlükəsizliyi üçün zəncirin vacib halqalarıdır.

İCAO-nun vəzifələri müxtəlif aspektlidir...

Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatı Assambleyası mülki aviasiyada beynəlxalq normaları müəyyən edir, təhlükəsizliyin və səmərəliliyin artırılması məqsədilə onun inkişafını əlaqələndirir. İCAO-nun vəzifələri sırasına təkcə bütün dünyada beynəlxalq mülki aviasiyanın təhlükəsizliyinin təmin olunması və qaydalı inkişafı deyil, həmçinin təşkilatın müxtəlif aspektləri və mülki aviasiya sahəsində bütün məsələlər, o cümlədən yükdaşımaları üzrə beynəlxalq əməkdaşlığın əlaqələndirilməsi daxildir. İCAO-nun qaydalarına uyğun olaraq, beynəlxalq hava məkanı uçuş informasiyası rayonlarına - naviqasiya vasitələrini və hava hərəkətinə nəzarət imkanlarını nəzərə almaqla sərhədləri müəyyən olunan hava məkanlarına bölünüb. İCAO-nun funksiyalarından biri də dünya aeroportlarına aeronaviqasiya və meteorologiya məlumatlarının, uçuş planlarının və s. çatdırılması üçün dördhərfli fərdi şifrlərin - identifikatorların verilməsidir. Hazırda bu təşkilat 192 üzv-dövləti birləşdirir.

Texnoloji inqilab göydə də davam edir...

Bu gün dünyada aviasiya ən təhlükəsiz nəqliyyat növü hesab olunursa, bu, illərin texnoloji inkişafının göstəricisidir. Son illər dron texnologiyası, süni intellekt, rəqəmsal naviqasiya sistemləri mülki aviasiyanın yeni mərhələyə keçdiyini sübut edir. Artıq uçuş marşrutları daha dəqiq hesablanır, yanacaq sərfiyyatı optimallaşdırılır, təyyarə monitorinqi real vaxtda aparılır, sərnişin xidmətləri isə demək olar ki, tam rəqəmsallaşıb.

Gələcəkdə pilotsuz sərnişin təyyarələrinin uçuşlarına artıq xəyal kimi yox, real perspektiv kimi baxılır. Bu isə aviasiyanın yalnız bu günümüzü deyil, sabahımızı da formalaşdırdığını göstərir.

Yeganə BAYRAMOVA

Yeni Azərbaycan.- 2025.- 6 dekabr, №223.- S.8.